

Categorie 11 PSYCHOTHERAPIE

ACTIETHERAPIE (ACTION METHODS IN THERAPY)

1. WERKEN MET LICHAAMSMETAFOREN (SCULPTING)
2. WERKEN MET OBJECTEN ALS METAFOREN
3. WERKEN MET MENTALE BEELDEN (IMAGING)

Joop Krop, USA, 1996, 3x45 minuten, Engels gesproken, video.

Centraal in actietherapie staat de metafoor, die een therapeut met zijn cliënt creëert en die het dilemma van de cliënt uitbeeldt. Zodra een cliënt zijn situatie voldoende heeft besproken, vraagt de therapeut de cliënt zijn situatie uit te beelden. Dat kan op drie manieren:

- door zijn lichaam te gebruiken (lichamelijke uitbeelding)
- met behulp van voorwerpen, die symbolisch iets of iemand voorstellen;
- door een beeld te laten opkomen (visualisatie), ofwel het werken met mentale metaforen. De actie die op basis van de uitbeelding volgt, maakt zowel de therapeut als de cliënt duidelijk hoe de cliënt met zijn situatie omgaat en waar hij (misschien) veranderingen wil. Als verandering gewenst is, wordt er verder gewerkt met de metafoor. Deze werkwijze versnelt en verdiept het therapeutisch proces. Dat zijn althans de ervaringen van Joop Krop, een Nederlandse psychotherapeut, die sinds 1960 woont en werkt in Californië. Door de jaren heen heeft hij een eigen manier van werken ontwikkeld (het werken met metaforen), die hij beschreven heeft in het boek 'Actietherapie' en die hij nu demonstreert in deze driedelige videoserie. Deze Amerikaanse videobanden zijn technisch matig van kwaliteit, maar geven een goed beeld van de manier van werken van Joop Krop. Ze tonen hem in actie met individuele cliënten (gespeeld door andere therapeuten), en met groepen. Bij de videobanden hoort een handleiding waarin de desbetreffende methode uiteen wordt gezet.

Trefw.: psychotherapie/ relatietherapie

ALLEEN SAMEN (SERIE)

Serie films vervaardigd in opdracht van het Instituut voor Multidisciplinaire Psychotherapie te Utrecht door een werkgroep onder leiding van psychotherapeut drs. A.M.H. Stufkens.

1. Psychoanalyse, 30 min., film/video.
2. Echtpaartherapie, 30 min., film/video.
3. Individuele gesprekstherapie, 30 min., film/video.
4. Gedragstherapie, 30' min. film/video.
5. Groepstherapie, 40 min., film/video.

In de psychoanalyse, die uit drie gedeelten bestaat, ziet men ter introductie een fragment van een eerste sessie, gevolgd door een "weerstand"- en een "overdrachtssessie".

De individuele gesprekstherapie vis à vis laat twee fragmenten zien waarin openheid over eigen gevoelens naar zowel "negatieve" als "positieve" kanten centraal staat.

De echtpaartherapie laat in twee fragmenten de pogingen zien van partners, die in een rigide interactiepatroon zijn vastgelopen, om weer naar elkaar te gaan luisteren en direct tegen de ander eigen gevoelens en gedachten onder woorden te brengen.

De groepstherapiefilm laat in een drietal fragmenten enkele aspecten zien van een beginnend groepsproces en van de individuele verwerking daarvan, en tevens van het verloop van de therapie na enkele maanden. Centraal in deze film is het aandacht durven vragen voor zichzelf en de reacties van anderen daarop.

Trefw.: psychotherapie

ALS DE NOOD AAN DE MAN KOMT (SERIE)

Serie films van Hans Hylkema voor IKON-TV, 1977

1. Een nieuwe vrijwilligster, 30 min., film.

2. Een stem wordt een gezicht, 45', film.

3. Ruzie, dood, verdriet, 30', film.

De dagelijkse praktijk van het werk bij een telefonische hulpdienst: verfilmde casuïstiek.

Trefw.: psychotherapie/IKON/telefonische hulpdienst

ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - SERIE

Nederland, 1977, 20-30 min. per deel, video, huur f. 35,- per deel (f. 150,- hele serie). 7 delen. De beeld- en geluidskwaliteit van de banden is slecht.

De serie 'Analytische vis à vis therapie' bevat een aantal therapieessies die een beeld geven van deze therapiemethode en van de problemen die zich kunnen voordoen. In de videofilms is sprake van verschillende cliënten met verschillende achtergronden.

Trefw.: therapie/ overdracht

ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - 1. HET EERSTE THERAPIEGESPREK

Nederland, 1977, 30 minuten, video. De beeld- en geluidskwaliteit van de band is slecht. Van de cliënt wordt in de therapie gevraagd alles te zeggen wat hem binnenvalt. Maar in het eerste gesprek wordt de therapeut geconfronteerd met onvrede en onbegrip van de kant van de cliënt. De cliënt begrijpt niet hoe hij door gesprekken geholpen kan worden en vraagt zich af wat de therapeut eigenlijk van hem verwacht. Aan het 'luisteren' van de therapeut heeft hij 'niks'. De zo ontstane onzekerheid bij de cliënt is echter voor de therapeut van het grootste belang.

Trefw.: therapie/ overdracht

ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - 2. NARCISME ALS WEERSTAND

Nederland, 1977, 20 minuten, video, huur f. 35,-. De beeld- en geluidskwaliteit van de band is slecht.

In dit deel is de cliënt reeds twee jaar in therapie en volgens de therapeut is er al veel verbeterd. De cliënt heeft geen last meer van 'werkstoornissen', ageert minder, maakt minder ruzie met mensen. Maar nu hij problemen heeft met zijn relatie met de andere sexe haalt de cliënt in de therapieessie een oude weerstand van stal.

Trefw.: therapie/ overdracht

ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - 3. EEN ZWIJGENDE CLIENT

Nederland, 1977, 20 minuten, video, huur f. 35,-. De beeld- en geluidskwaliteit van de band is slecht.

De cliënte is werkzaam in een ziekenhuis en heeft op haar werk nauwelijks of geen contact met haar collega's. Na een

aanvankelijke toenadering tot de therapeut trekt zij zich tijdens de therapiesessie toch weer terug in een nukkig zwijgen.

Trefw.: therapie/ overdracht

ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - 4. EEN VORM VAN POSITIEVE OVERDRACHT

Nederland, 1977, 20 minuten, video, huur f. 35,-. De beeld- en geluidskwaliteit van de band is slecht.

De cliënte is 42 jaar en is in therapie gegaan vanwege depressies en overmatig eten. Als kind werd zij door haar vader seksueel benaderd. Haar moeder werd regelmatig in psychiatrische klinieken opgenomen. Haar vader maakte haar belachelijk wegens 'dikheid en domheid'. Zij is sterk in haar therapeut geïnteresseerd (ook seksueel). In deze therapiesessie is een aanduiding te zien van een zich ontwikkelende positieve overdracht met bijbehorende afweer.

Trefw.: therapie/ overdracht

ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - 5. TEGENOVERDRACHT

Nederland, 1977, 20 minuten, video, huur f. 35,-. De beeld- en geluidskwaliteit van de band is slecht.

Cliënt en therapeut hebben het tijdens de therapiesessie moeilijk met elkaar. De cliënt heeft het gevoel dat hij alles alleen moet doen.

Trefw.: therapie/ overdracht ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - 6. AFSTANDHOUDEN

(KOPPIGHEIDSWEERSTAND)

Nederland, 1977, 20 minuten, video, huur f. 35,-. De beeld- en geluidskwaliteit van de band is slecht.

In deze sessie heeft de therapeut te maken met een cliënte die niet zou weten wat ze moet zeggen. Zij heeft niets te melden, ze heeft het niet echt moeilijk, zo redeneert ze. Er zijn alleen kleine, onbelangrijke dingen. Ze zou zo weer weg kunnen gaan.

Trefw.: therapie/ overdracht

ANALYTISCHE VIS A VIS THERAPIE - 7. ACTING OUT IN DE THERAPEUTISCHE SITUATIE

Nederland, 1977, 30 minuten, video, huur f. 35,-. De beeld- en geluidskwaliteit van de banden is slecht.

Acting out in de therapeutische situatie wordt ook wel acting-out genoemd. De cliënt toont aan het begin van de sessie opvallend zelfstandig gedrag. Hij voelt zich erg goed, hij is zelfs in een 'feestelijke' stemming. Hij begint te spreken over zijn kindertijd en over de dood van zijn grootvader. Op dit moment barst de cliënt in een onbedaarlijk en langdurig

snikken uit. Toen zijn grootvader stierf, mocht hij van zijn moeder niet huilen.

Trefw.: therapie/ overdracht

THE ART OF MEDITATION

USA, 1970, 30 minuten, Engels gesproken, film, huur f.35,-. In deze film wordt meditatie gepropageerd als een middel tegen stress. 'Spiritual master' Alan Watts op het belang van de realiteit en de natuur. "The essence of meditation is to feel", zo vertelt Watts, terwijl hij de juiste lotushouding demonstreert. Overgave aan het heden, aan de realiteit van het moment. Je bewust worden van de natuur, van geluiden die rustgevend zijn. Zoals het geluid van de gong dat door Watts gedemonstreerd en met de mond geïmiteerd wordt in de vorm van een mantra. Via een speciale ademhalingsstechniek wordt geprobeerd dit geluid zo lang mogelijk aan te houden. Tot slot wordt een andere meditatietechniek geïntroduceerd, namelijk met de handen op de heupen lang en voluit lachen. (Zie ook "Mood of Zen".)

Trefw.: meditatie

THE ARTISTRY OF MILTON H. ERICKSON

M.H. Erickson en Herbert S., Lustig, USA, 1976, 120', (2 delen van elk 60'), film, Engels gesproken.

Hypnose-therapie en, daarbinnen, geleide droom-fantasie zijn de methodieken die Milton Erickson gebruikt in de behandeling welke wordt gedemonstreerd aan de hand van twee cliënten, resp. een vrouw en een man. Herbert Lustig introduceert en evalueert deze behandeling.

Trefw.: psychotherapie/hypnosetherapie

BEGRIJPT U NU WAAROM IK HUIL? (NOW DO YOU GET IT...?)

Louis van Gasteren, Nederland, 1970, 66 minuten, deels Nederlands ondertiteld, video. (Videobewerking uit 1992)

Deze indringende film is een registratie van de psychotherapeutische behandeling met behulp van LSD, die een ex-concentratiekampslachtoffer ondergaat onder leiding van prof. dr. Jan Bastiaans. De behandeling, die centraal staat in de film, is ingebed in een lezing die Bastiaans in 1969 hield over concentratiekampslachtoffers en hun psychiatrische en psychosomatische problemen. Voorafgaand daaraan wordt in het kort het gezin geschetst waaruit Joop, de hoofdpersoon uit de film, afkomstig is. Joop werd in 1941 op 22-jarige leeftijd gearresteerd door de Duitsers en heeft de daarop volgende oorlogsjaren doorgebracht in zeven verschillende concentratiekampen. Op 30 april 1945 werd hij door de Russen bevrijd en kwam als een vreemde terug bij zijn vrouw. Bastiaans schetst het onbegrip bij het thuisfront in de jaren vlak na de oorlog. Pas later kwam er meer begrip voor de 'survivors' en hun KZ- of concentratiekampsyndroom. De film toont vervolgens een experiment waarbij Joop, onder invloed van LSD in een sessie van een paar uur, het pijnlijke verleden herbeleefd. In flarden vertelt hij tussen zijn huilbuien door over de verschrikkingen die hij heeft gezien en beleefd en die het voorstellingsvermogen te boven gaan. Het is een aangrijpende demonstratie van onmacht, wanhoop, pijn en woede. De therapeutische sessie krijgt drie jaar later een vervolg met een gesprek waarin Joop en zijn vrouw terugkijken op de behandeling en de positieve veranderingen die deze teweeg heeft gebracht.

Trefw.: psychotherapie/ kz-syndroom/ oorlogsslachtoffers/ psychedelica

BERTRAND

Nicole Fabre, Frankrijk, 1979, 52 min., film, magnetisch geluid, Ned. ondertiteld.

Reconstructie van een psychoanalyse volgens de methode Rêve-Eveille-Dirigé (R.E.D.) aan de hand van aantekeningen van de analyticus. Bedoeling van de film, die zich in de eerste plaats richt tot psychiaters en andere psychotherapeuten en tot hen die daartoe in opleiding zijn, is een inzicht te geven in wat er gebeurt tijdens een psychoanalytische behandeling waarin de geleide droomfantasie is geïntegreerd.

Trefw.: psychotherapie

DEMONSTRATIE SYSTEMATISCHE DESENSITISATIE IN VITRO VOLGENS GOLDFRIED Rob Teunissen, Nederland, 1979, 30 minuten, video, huur f. 35,-.

Na een inleidend gesprek tussen cliënt en therapeut volgt een sessie met de cliënt waarin deze zich lichamelijk ontspant en de therapeut de cliënt opdrachten geeft om denkbeeldige situaties te creëren. Het gaat daarbij vooral om juist die negatieve situaties die de aanleiding vormen voor de problemen van de cliënt. Op deze wijze moet de cliënt zien te komen tot een minder problematische omgang met negatieve situaties.

Therapeut: Aad Burger. De cliënt wordt gespeeld. De videofilm is gemaakt door de afdeling Persoonlijkhedsleer van het Psychologisch Laboratorium van de Universiteit van Amsterdam.

Trefw.: psychotherapie/ training/ emoties

DIREKTIEVE GEZINSTHERAPIE (5 delen)

1. TAXATIE (49 min.), 2. EERSTE WERKPUNTEN (47 min.), 3. VERDERE WERKPUNTEN (51 min.), OVERDRACHT VAN VERANDERING (44 min.) 5. AFBOUW (30 min.)

Mart van den Busken, Nederland, 30-50 minuten per deel, video

'Direktieve Gezinstherapie' is een serie videofilms waarin één gezin centraal staat. Een gezin waarin bepaalde problemen worden gevoeld en uitgesproken tegenover een therapeut die, op grond van kennis en ervaring, voorwaarden kan scheppen om die problemen op te lossen. Om de privacy van de cliënten te beschermen is gebruik gemaakt van beroepsacteurs, die de therapie zoals die in werkelijkheid heeft plaatsgevonden, zo goed mogelijk naspelen. In elk deel wordt het verloop van de therapie gevolgd aan de hand van een aantal typerende episodens. Daarnaast komen achtergronden, uitgangspunten en technieken van deze therapiemethode aan de orde. Uitgangspunt is de rechtstreekse relatie tussen twee mensen. Wanneer de manier waarop zij met elkaar omgaan verandert, heeft dat invloed op de andere mensen in hun omgeving. Therapeut: Dr. Alfred Lange.

Trefw.: gedragstherapie/ gezinstherapie

FREDERICK PERLS AND GESTALT THERAPY

USA, 1969, film, Engels gesproken.

Dr. Frederick Perls, grondlegger van de Gestalttherapie, stierf in 1970. Dit is de laatste, meest compacte film die met hem over zijn werk werd gemaakt. De film bestaat uit twee delen. In het eerste deel bespreekt Perls de essentie van de Gestaltbenadering en ontvouwt zijn

gedachten met betrekking tot het wezen van de neurose. In het tweede deel staat de praktische toepassing van de theorie centraal. Perls verklaart zijn droom-theorie tot een wezenlijke boodschap over persoonlijkheidsstructuur en illustreert dit met het uitwerken van twee dromen, die aanwezige cliënten inbrengen. Verder gaat hij steeds in op de verschillen tussen zijn opvattingen en die van Freud.

Trefw.: psychotherapie/Gestalttherapie

GA ER EENS SAMEN OVER PRATEN

René Swetter, Ned., 1980, 54 min., film.

Dr. A. Lange geeft directieve gezinstherapie in een door acteurs nagespeelde, aan de werkelijkheid ontleende casus. Een begaafde leerling van een onderwijsinstituut verklaart met zijn studie te willen ophouden omdat hij er geen zin meer in heeft. Het hoofd van het instituut betreurt dit en oefent druk op de moeder van de jongen uit om zich met een Medisch Opvoedkundig Bureau in verbinding te stellen. De moeder is voor doorleren, de vader kiest in deze partij voor zijn zoon. Van het MOB uit, komt het gezin in therapie, waarbij duidelijk wordt dat verzet tegen de moeder, die de jongen onder druk zet, ten grondslag ligt aan diens wens tot beëindiging van de studie. De therapie beoogt de moeder te helpen om wat meer ontspannen te reageren door zelf wat meer ontspanning te zoeken. Bij dit laatste vooral komt het gedrag van de door zijn werk in beslag genomen vader in het geding.

Trefw.: psychotherapie/gezinstherapie

GA ER EENS SAMEN OVER PRATEN: HET GEZIN KORTLAND

René Swetter, Ned., 1981, 59 min., film.

Een tweede film over directieve gezinstherapie door dr. A. Lange. Verfilming van een gezinstherapeutische behandeling, waarin gedragstherapie is opgenomen van een gezin waarvan de vader aan hyperventilatie en fobie lijdt. Getoond wordt hoe dominerend en afhankelijk gedrag elkaar steeds versterken en op welke wijze de vader zich wat meer als zodanig kan leren doen gelden. Daardoor kan hij zijn plaats in het gezin, dat hem vanwege zijn gelaten passieve opstelling jegens het ziek-zijn begint te minachten, heroveren.

Trefw.: psychotherapie/gezinstherapie

GETEKEND BESTAAN

Joke Stephan, Nederland, 1990, 25 minuten, video.

In "Getekend bestaan" komt creatief therapeute Truus Wertheim-Cahen uitvoerig aan het woord over haar werk met jong-getraumatiseerden, in dit geval volwassenen die als kind de oorlog hebben meegemaakt. Juist die oorlog heeft trauma's veroorzaakt en maakte het voor velen onmogelijk een 'kindertijd' te hebben. Creatieve therapie kan, volgens Truus Wertheim, een mogelijkheid bieden herinneringen vorm te geven. Vanuit de vorm kunnen woorden ontstaan en kan in de chaos van gevoelens van verdriet, woede en angst enige ordening worden aangebracht, waardoor het leven weer beter mogelijk wordt.

In de videoband geeft Truus Wertheim-Cahen een systematische uiteenzetting van de principes en werkwijze van creatieve therapie; uiteraard steeds geïllustreerd met behulp van vervaardigde werkstukken. Ook filmische middelen zoals animatie dragen bij aan het indringende karakter van deze videoproductie. De video is bij uitstek geschikt voor hulpverleners die iets willen leren over de mogelijkheden van creatieve therapie. Gemaakt in opdracht van Stichting ICODO. Het gelijknamige boek is verkrijgbaar bij de boekhandel of bij ICODO in Utrecht.

Trefw.: creatieve therapie/oorlogsslachtoffers/posttraumatische stress-stoornis

EEN GOED BEGIN

René Swetter en Arie van Vliet, Nederland, 1983, 32 minuten, video.

Een cliënt zoekt hulp. Een team van deskundigen probeert het juiste antwoord te vinden op de hulpvraag van de cliënt. In een indicatiebespreking tussen psychotherapeuten probeert iedereen zijn eigen therapievorm als de beste aan te prijzen. Daarbij gaan er heel wat positieve en negatieve vooroordelen over de tafel. Via flashbacks van gesprekken met de huisarts en andere hulpverleners, wordt ook duidelijk wat de cliënt ervan vindt. De film is niet bedoeld als 'model', maar als studiemateriaal voor onder andere psychotherapeuten in opleiding. Gemaakt in opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Groeps-Psychotherapie.

Trefw.: psychotherapie

GOLDSTEINTHERAPIE

Serie videoprogramma's met begeleidingsmateriaal, ontwikkeld door het "Goldsteinproject" van de Rijksuniversiteit Limburg (Max Beekers). Het programma valt in vier onderdelen uiteen: 1. Interpersoonlijke vaardigheden, 2. Cognitieve vaardigheden, 3. Vaardigheden voor partners en 4. Omgaan met lichamelijke klachten. De videobanden zijn vervaardigd in de periode 1978-1984 en de lengte per band schommelt tussen de 20 en 30 minuten. In zijn algemeenheid zijn de banden te gebruiken als therapeutisch hulpmiddel bij vaardigheidstherapieën. Zij fungeren als modeling-instrument in kortdurende vaardigheidstherapieën voor mindergeschoolde cliënten in de geestelijke gezondheidszorg. In herkenbare situaties wordt getoond hoe men adequaat met situaties kan omgaan. Aan de hand van de getoonde beelden en de leerpunten wordt in groepsverband geoefend (rollenspel). Verder dienen "huiswerkboekjes" ter ondersteuning van de opdrachten die cliënten uit de groep meenemen (transfer-training).

1. Interpersoonlijke vaardigheden

Serie van negen videobanden, waarin achtereenvolgens de volgende vaardigheden aan de orde komen: 1. Een praatje maken, 2. Luisteren, 3. Iets bepraten, 4. Reageren op kwaadheid, 5. Uiten van kwaadheid, 6. Uiten van genegenheid en waardering, 7. Reageren op genegenheid en waardering, 8. Opkomen voor je mening, 9. Tegen anderen ingaan. De serie bestaat uit 9 videocassettes en 9 x 50 huiswerkboekjes.

2. Cognitieve vaardigheden

Serie van vier videoprogramma's die elk betrekking hebben op een "cognitieve vaardigheid", ter bevordering van de mogelijkheden tot doelmatig handelen. 1. Dagelijkse problemen aanpakken, 2. Veranderingen aanpakken, 3. Beslissingen nemen, 4. Informatie verzamelen. De serie bestaat uit 4 videocassettes, 4 x 50 huiswerkboekjes en 4 handleidingen voor therapeuten.

3. Vaardigheden voor partners

Serie van vier videoprogramma's ter ondersteuning van vaardigheidstherapieën voor echtparen, waarin partners leren in hun onderlinge communicatie complementaire posities ten opzichte van elkaar in te nemen. 1. Samen praten en luisteren, 2. Omgaan met kwaadheid, 3. Elkaar genegenheid tonen, 4. Samen overleggen.

De serie bestaat uit 4 videocassettes, 4 x 50 huiswerkboekjes en 3 handleidingen voor therapeuten.

4. omgaan met lichamelijke klachten

Een programma ter ondersteuning van een groepsinterventie voor cliënten met psychofysiologische klachten. De interventie is erop gericht de cliënten te motiveren tot gedragsverandering, c.q. deelname aan vaardigheidstherapieën.

Dit programma bestaat uit 1 videocassette, 50 huiswerkboekjes en een handleiding voor therapeuten.

Trefw.: psychotherapie

GRAVITY IS THE THERAPIST ROLFING

30', film, Engels gesproken.

Ida P, Rolf gaat in deze film uitgebreid in op de ideeën, die ten grondslag liggen aan haar structurele integratie lichaamstherapie (Rolfing). Enige cliënten praktiseren Rolfing en aan de hand van foto's wordt getoond welke veranderingen ten goede in de lichaamshouding kunnen worden bereikt in een rolfing-behandeling die tien uur duurt.

Trefw.: psychotherapie

HERE AND NOW (SERIE)

Zes Gestaltfilms met dr. Frederick Perls, uitgebracht in 1969. Deze films zijn opgenomen tijdens een doorgaande, afgeronde vijfdaagse therapie cursus. Ze kunnen los van elkaar worden gebruikt. De films zijn Engels gesproken.

1. What is Gestalt 24', film.

Perls licht in een groep de basisprincipes van de Gestalt-opvatting toe. Daarna biedt één van de groepsleden zich aan om plaats te nemen in de "Hot seat" (zweetstoel) om vervolgens deze principes toe te gaan passen.

2. Awareness 27', film.

Aan de hand van vier oefeningen, met vier mensen uit de groep, laat Perls zien wat hij bedoelt met "gewaar-zijn": contact hebben met jezelf, de wereld rondom jezelf en de fantasiewereld. Hij toont aan hoe makkelijk en ongemerkt mensen het contact met het hier en nu kunnen verbreken en vluchten in de fantasie.

3. The philosophy of the obvious 25', film.

Perls spreekt over de "filosofie van het voor-de-hand-liggende" en gaat in op het feit dat mensen niet zien dat de "binnenwereld", de geest, parallel draait met de "buitenwereld", de omgeving waarin wij leven. Hij vraagt twee leden van de groep hun dromen na te spelen. Hij gaat ervan uit, dat wanneer mensen werken aan de voltooiing van een droom die zij zich nog herinneren, dit al een stuk therapie is.

4. Marriage 20', film.

In deze film doen huwelijkspartners oefeningen in "gewaar-zijn". Zij worden zich hun moeilijkheden met en mogelijkheden tot communicatie bewust en voelen zich aangemoedigd tot intuïtief en eerlijk met elkaar omgaan.

5. Madeleine's dream 25', film.

Na Perls breuk met de psychoanalytische ideeën van Freud, kwam hij ook met nieuwe theorieën ten aanzien van de therapeutische mogelijkheden van droombespreking. Een vrouw, Madeleine, beschrijft op uitnodiging van Perls een droom alsof die zich afspeelt in het hier en nu van haar levenswerkelijkheid en ontdekt daarbij fundamentele waarheden omtrent zichzelf.

6. Everything is aware process 28', film.

In deze laatste en afsluitende film uit de serie komt Perls aan de hand van de behandelde punten uit zijn filosofie tot een centraal uitgangspunt. Weer gebruikt hij een droomervaring van een groepslid om dit te demonstreren.

Trefw.: psychotherapie/Gestalttherapie

HELP! WE ZITTEN VAST

Alfred Burema, Nederland, 1990, 25 minuten, video.

(Echt)paren kunnen terechtkomen in een uitzichtloze situatie van niet met en niet zonder elkaar kunnen leven. Een vastliggend patroon, in combinatie met psychiatrische problematiek kan hieraan ten grondslag liggen. Omdat de problemen nauw verbonden zijn met het

bestaande partner- en gezinspatroon, hebben individuele psychiatrische behandelingen en/of ambulante systeemgesprekken veelal geen blijvend resultaat. Een alternatief is dan klinische (echt)paren groepsbehandeling. De film 'Help! we zitten vast' geeft een voorbeeld van het behandelingsprogramma in 'De Keerkring', onderdeel van het psychiatrisch ziekenhuis Beileroord. Vijf (echt)paren, in de leeftijd van 40 tot 60 jaar, wonen zes weken lang samen in De Keerkring. Zij volgen daar gedurende vijf dagen per week een programma dat begeleid wordt door een multidisciplinair team, bestaande uit systeempsychotherapeuten, een psychiater, groepspsychotherapeuten en groepsverpleegkundigen. Ook een creatieve-, een psychomotore- en een activiteitentherapeut, plus een vormingswerker maken deel uit van het team. Het programma bevat onder andere systeemgesprekken, groepsgesprekken, groepspsychotherapie en non-verbale therapieën. De film volgt het echtpaar George en Susan op de voet, die kampen met relatieproblemen als gevolg van de langdurige werkloosheid van George. De film geeft een beeld van de diverse therapieën die Susan en George samen met anderen doormaken met als doel een verandering in vaak rigide relatiepatronen te bewerkstelligen.

Trefw.: gezinstherapie/ groepstherapie

HERE COMES EVERYBODY

USA, 90 min., film, Engels gesproken.

Verfilming van een proces dat een groep mensen doormaakt die tien dagen in het Esalen-instituut in Big Sur, Californië, deelnemen aan een "encounter". De groep staat onder leiding van William Schutz, de grondlegger van deze "groei"-therapie.

Trefw.: psychotherapie

HOE MOET IK DAT DAN VRAGEN

Peter Vermeulen, Ned., 1981, 52 min., film.

In deze verfilming van een assertiviteitstraining is bij de selectie de nadruk komen te vallen op het rollenspel, wat een belangrijk onderdeel van de methodiek is. Nader wordt ingegaan op behandeling van de problematiek van één deelnemster in de groep, die, in opleiding als fysiotherapeute, steeds faalt, omdat zij in de lijfelijke aanraking met patiënten geen gevoel durft te leggen. Vervaardigd met medewerking van het Instituut voor Multidisciplinaire Psychotherapie te Amsterdam. Therapeute: Mw. M. Clijsing.

Trefw.: psychotherapie/assertiviteitstraining

IK WIL NIET OP M'N EENTJE

Peter Vermeulen, Ned., 1977, 6 min.', film.

Gestalt-groepstherapie, onder leiding van Michael Tophoff. Toen de opnamen gemaakt werden, was de groep al enige tijd aan de gang. Een beeldselectie wordt gepresenteerd van het derde weekend waarop de deelnemers bijeen waren. Twee maanden later werden interviews met individuele leden van de groep opgenomen, die hun ervaringen evalueren. Deze interviews, alsook toelichting en theoretische beschouwing door de therapeut Tophoff, zijn in de film verwerkt.

Trefw.: psychotherapie/Gestalttherapie

INLEVING

René Swetter, Ned., 1977, 34 min., film, Vlaams gesproken.

De film geeft een indruk van de manier van werken in een groep, die zich gedurende één à twee weken meer inzicht wil verwerven in de mogelijkheden, welke inleving (empathie) in een gesprekspartner aan hulpverleners in hun werk kan bieden. Er worden gedeelten van drie

oefeningen getoond alsook van de nabesprekingen hierover, waarbij verschillende aspecten van de techniek naar voren komen. De film wil geen compleet beeld geven van een "cursus empathie", maar beoogt slechts te laten zien dat inleving ook als "techniek" bestaat en als zodanig kan worden inge oefend. Opgenomen in het Interactiecentrum te Hove, België.

Trefw.: psychotherapie

INTAKE

Nederland, 1980, 35 minuten, video, huur f. 35,-.

Het eerste gesprek van de therapeut met een cliënt, in dit geval mevrouw Egbertsen. Zij heeft verschillende onverklaarbare lichamelijke klachten (moeheid, maagpijnen, slaapstoornissen) en is door de internist naar de psychiater verwezen. Het gesprek dient voornamelijk om mevrouw Egbertsen te overtuigen van het feit dat er een verband bestaat tussen haar lichamelijke klachten en psychische problemen. De cliënt wordt gespeeld. Therapeut: E. Feiertag.

Trefw.: intake/ psychische stoornissen

INTERAKTIE-THERAPIE

Nederland, 1978, 35-50 minuten per deel, video, huur f. 35,- per deel (f. 100,- hele serie). 4 delen (technisch slecht)

De serie 'Interactie-therapie' is bedoeld voor psychotherapeuten die aan het begin staan van hun opleiding. De videofilms geven door middel van gespeelde scènes een idee van het soort problemen waar de psychotherapeut in de praktijk regelmatig mee geconfronteerd zal worden.

Band 1: Vignetten - 6 minute

Dit kleine filmpje nodigt uit tot het formuleren van reacties, weerstanden, neigingen, fantasieën, etc.

Band 2: Anja de Swart - 48 minute

De problemen van Anja de Swart. Anja is altijd moe en heeft nergens zin in. Therapeut: A. van Hilten.

Band 3: De heer Thyssen - 37 minute

Meneer Thyssen komt bij de huisarts met maagklachten. De huisarts stuurt hem door naar de psychotherapeut. Therapeut: L. Bar.

Band 4: Emiel Jonckheer - 47 minuten

Na de breuk met zijn vrouw is fotograaf Emiel Jonckheer stuurloos. Hij maskeert zijn eenzaamheid en onzekerheid onder hyperdruk gedrag en een stortvloed van woorden. Therapeut: J. H. Dijkhuis.

De serie 'Interactie-therapie' werd gemaakt in opdracht van het Instituut voor Medische Psychotherapie in Utrecht.

Trefw.: psychotherapeuten

INTERVENTIES IN DE ACUTE PSYCHIATRIE (2 delen)

I. INTERVENTIES BIJ SUICIDALE MENSEN

II. INTERVENTIES BIJ PSYCHOTISCHE SYMPTOMEN

Warner Borregaard, Nederland, 1990, 62 min.(I) en 85 min. (II), video.

Voor hulpverleners in de acute psychiatrie heeft de Nederlandse Vereniging voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg (NVAGG) twee videoprogramma's laten maken over zgn. 'opnamevoorkomende strategieën'. De videobanden zijn een vervolg op het onderzoek van psychiater J.A. Jenner op dit terrein en sluiten aan bij zijn boek over de acute psychiatrie. In de twee videoprogramma's maken dr. J.A. Jenner en mevrouw T. Druif, psychotherapeut, interventies zichtbaar bij cliënten en het probleem toegankelijk voor hulpverleners. De twee videoprogramma's zijn met name bedoeld voor na- en bijscholing van werkers in de ambulante hulpverlening. In deel I wordt een case behandeld van een suïcidale man en het belang van een non-suïcidecontract. Deel II laat een case zien van een psychotische vrouw. De strategie wordt zichtbaar gemaakt, die voorkomt dat zij moet worden opgenomen. Ook is er aandacht voor de partner van de vrouw.

Trefw.: crisisinterventie/ psychosen/ suïcide

LEARNING TO LIVE (SERIE)

Een serie van acht films over de methodiek van de Transactionele Analyse. 30' per deel, Engels gesproken, (elk deel is afzonderlijk te gebruiken).

1. Ego States

Ego States is de term die in de basisfilosofie van de Transactionele Analyse (TA) wordt gebruikt om de drie gevoelsattitudes te benoemen welke het menselijk gedrag ten opzichte van de ander bepalen: die van de beschermende (en bevoogdende) ouder, die van de volwassene en die van het afhankelijke kind. De film behandelt de theorie van dit grondbegrip.

2. Transactions

Wat er gebeurt tussen mensen wanneer ze met elkaar communiceren, is het thema van deze film. De drie vormen van verbale uitwisseling worden bepaald door de ego-states. Sommige "transactions" verlopen spontaan, andere breken abrupt af en sommige spelen zich op verschillende niveaus tegelijkertijd af.

3. Strokes

Dit deel uit de TA-serie gaat over het uitwisselen, geven en ontvangen van blijken van erkenning en waardering, waaraan ieder mens eigenlijk behoefte heeft (positive strokes). Voor veel mensen is het niet zo gemakkelijk om met deze meest elementaire vorm van contact om te gaan. Daarnaast moeten mensen ook "negative strokes" -bijv. kritiek- kunnen incasseren en/of hanteren.

4. Time structures

De beslissingen over hoe mensen hun tijd indelen en structureren, vaak uit onbewuste motieven genomen, vormen het thema van deze film.

5. Feelings

In de TA worden reactiepatronen, die mensen al heel jong ontwikkelen om spanningen het hoofd te kunnen bieden, maar die in de "hier en nu" situatie adequaat kunnen zijn, "rackets" genoemd. De film behandelt de manieren om deze rackets te vermijden door ze te herkennen.

6. Games

"Games that people play" van de schrijver Eric Berne, de psychologische spelletjes waardoor mensen proberen aan hun emotionele trekken te komen, is een begrip dat uit TA stamt. De film gaat over deze spelletjes, de herkenning ervan en de manieren om op eerlijker en bevredigender wijze aandacht en erkenning te verkrijgen.

7. Acquiring life-scripts

Het levensplan dat mensen al jong maken, voornamelijk beïnvloed door ouders en opvoeders, blijkt dikwijls niet met hun eigenlijke verlangens te kloppen. Daardoor werkt het verstarrend

op spontaniteit en soepelheid. De film draait om het leren verstaan van de boodschappen die in de levenstekst zijn gegeven, waardoor de levenssituatie eventueel kan worden veranderd.

8. Changing life-scripts

Deze laatste film uit de TA-serie gaat over de manier waarop verandering van een onbevredigende levenssituatie kan worden gerealiseerd.

Trefw.: psychotherapie/Transactionele Analyse/TA

LOWEN AND THE BIO-ENERGETIC ANALYSIS

USA, 48 min., film, Engels gesproken.

Naast een uitgebreide theoretische beschouwing over grondprincipes en filosofische basis van de bio-energetica, toont de film een aantal fragmenten uit een sessie van Alexander Lowen met een vrouw. Zij is zelf representante van één der gedragswetenschappen en op het tijdstip van de filmopname is zij ongeveer een jaar met deze therapie bezig.

Trefw.: psychotherapie

MASLOW AND SELF ACTUALISATION

USA, 6 min.', film, Engels gesproken.

Abraham Maslow is in deze film voornamelijk zelf aan het woord over zijn motivatietheorie, over de benadering van de vrije mens, de "self-actualisation" of zelfverwerkelijking.

Trefw.: psychotherapie/Maslow

MIJN MAN HEEFT HOOFDPIJN

Dienke Eiselin, Nederland, 1988, 28 en 45 minuten, video. (2 delen op 1 videoband)

"Mijn man heeft hoofdpijn" is een tweedelige videofilm over twee vormen van systeemtheoretische psychotherapie. Twee verschillende behandelwijzen worden gepresenteerd binnen een partner-relatie waarbij één van de partners psychosomatische klachten heeft. Deel I geeft een voorbeeld van een structurerende behandelwijze; deel II van een meer strategische behandelwijze. Beide films gaan uit van dezelfde casus. Het echtpaar Henk en Anneke Verkuil is 16 jaar getrouwd en heeft twee nog jonge kinderen. Henk is 38, zijn vrouw 36 jaar. Beide partners zijn werkzaam in hetzelfde ziekenhuis: hij als administrateur, zij als verpleegster. Henk Verkuil heeft regelmatig zware aanvallen van hoofdpijn. De hoofdpijn belemmert hem in zijn functioneren, zowel thuis als op zijn werk. Gevolg is dat hij al een jaar in de ziektewet zit. Zijn vrouw heeft een verzorgende functie en cijfert zich zelf hierbij zoveel mogelijk weg.

De therapeute in deel I is Dienke Eiselin. Haar therapie is erop gericht de beide partners bewust te maken van het mechanisme dat hen in bepaalde door hen zelf gecreëerde rollen vasthoudt. In deel II zijn de therapeuten Flip Buurmeijer en Jan Tromp. Eén therapeut voert het gesprek, de ander bevindt zich achter het one-way-screen. De strategische behandeling staat in deze film centraal. De strategische werkwijze wordt bepaald door de volgende fenomenen: focus op het symptoom, het positief labelen, complementair volgen van de probleemdefinitie van het echtpaar en dit alles binnen de context van onderzoek. De scènes in beide films worden nagespeeld.

Trefw.: systeemtherapie/ psychotherapie/ gezinnen

MOOD OF ZEN

14 min., film, Engels gesproken.

Beelden van Japanse kloostertuinen, stromende beken en zacht wiegende flora ondersteunen visueel een door Allan Watts gesproken tekst over de waardering van het moment, het tijdelijke vergeten van heden en toekomst, de harmonie met de natuur die voortdurend in beweging is, de rust.

Trefw.: psychotherapie/Zen

ONTSPANNINGSOEFENINGEN

J. Orlemans, Nederland, 1978, 46 minuten, video, huur f. 35,-.

'Ontspanningsoefeningen' is een videoprogramma bestemd voor psychotherapeuten in de opleiding, artsen, maatschappelijk werkers, enzovoort. De film bestaat uit drie delen: uitleg aan de cliënt wat er gebeuren gaat, demonstratie van de progressieve methode voor enkele spiergroepen, en demonstratie van de zelf-suggestieve methode. De progressieve methode heeft tot doel te komen tot een geleidelijke ontspanning van spieren die zo gespannen zijn dat de cliënt ze niet meer normaal kan gebruiken. De therapeut geeft hierbij aanwijzingen. Bij de zelf-suggestieve methode spreekt de cliënt tegen zichzelf en geeft zich opdrachten om tot ontspanning van de spieren te komen. De therapeut is J.R.G. Orlemans.

Trefw.: relaxatietechnieken

OVER BEWEGINGSTHERAPIE (2 delen)

Mario Monasso en Pieter Oostlander, Nederland, 1984, 32 + 48 min., video.

Bewegingstherapeuten Monasso en Oostlander geven in deze film een indruk van hun werk binnen afdelingen voor klinische psychotherapie. Aangezien het niet mogelijk bleek gebruik te maken van beeldmateriaal uit therapie sessies met patiënten, werd gewerkt met een groep van twaalf leerling- verpleegkundigen. De betrokken leerlingen formuleerden schriftelijk enkele persoonlijke problemen en 'speelden' vervolgens zichzelf. Daarna werd bekeken of deze problemen ook in houding, beweging, mimiek en 'uitstraling' voldoende herkenbaar waren en dus, in principe, behandelbaar met behulp van bewegingstherapie. Deel II is duidelijk bedoeld als vervolg op het eerste deel en biedt voorbeelden van een groepsbewegingstherapie met het accent op lichaamsgeoriënteerde technieken, procesoriëntaties en groepsdynamiek. De film nodigt uit tot discussie over therapeutische interventies, de verhouding tussen actie en reflectie, over groepsdynamische elementen en over de persoonlijke motieven van de therapeut.

Trefw.: psychomotorische therapie/ groepstherapie

POTENTIALLY YOURS

USA, 31 min., film, Engels gesproken.

De film is een soort vluchtige beeldreportage van wat er omgaat in enige zgn. "groeicentra" in de USA. Elda Hartman, één van de makers van de film, legt uit wat die activiteiten - in de psychologie "the human potential movement" genoemd - beogen.

Trefw.: psychotherapie

PRIVATE PRACTICES: THE USE OF A SEXUAL SURROGATE

Kirby Dick, USA, 1984, 58 minuten, Nederlands ondertiteld, video.

"Private Practices" is een opmerkelijke documentaire over het werk van de Amerikaanse sextherapeute Maureen Sullivan. Zij werkt met cliënten die vaak al langere tijd in behandeling zijn bij een psychiater, of psychotherapeut, maar voor wie de praktijkervaring met een sextherapeute vaak onontbeerlijk is om een doorbraak in de behandeling te forceren. De film laat op een onthullende, maar afstandelijke, niet-sensationele manier zien hoe Sullivan te werk gaat met twee van haar cliënten, die over een periode van vier maanden met de videocamera zijn gevolgd. De intieme belevenissen van de twee mannen worden teruggekoppeld naar hun vaste psychotherapeuten, terwijl de filmmaker ook geprobeerd heeft om reacties van mensen uit de naaste omgeving te peilen. Ook de privégevoelens van

Maureen Sullivan komen via interviews met haarzelf en haar familie uitgebreid aan de orde. De vader van Maureen blijkt het werk van zijn dochter onaanvaardbaar te vinden, wat geleid heeft tot een problematische vader-dochter relatie. De film behaalde diverse prijzen op internationale filmfestivals.

Trefw.: psychotherapie/ seksuele therapie/ relaties

SANDER DE HAAN – (5 delen)

Nederland, 1988, video.

Voor de vier methodische psychotherapie-cursussen van de basisopleiding psychotherapie zijn door het RINO Utrecht een aantal videofilms geproduceerd met fragmenten uit het therapieproces. Het gaat om de volgende vier psychotherapie-methoden:

- Psychoanalytische psychotherapie
- Client-centered interactionele gesprekstherapie
- Constructionele gedragstherapie
- Systeemtheoretische psychotherapie (het strategisch-intergenerationele model)

Bij elke benadering staat steeds dezelfde cliënt (Sander de Haan) centraal. Elk van de vier therapie-methoden is opgebouwd uit zeven onderdelen:

1. Kennismaking
2. Wanneer aan de werkwijze
3. Depressieve fase
4. Eerste veranderingen
5. Therapeutische crisis
6. Doorwerkingsfase
7. Beëindigingsfase

De videofilms geven een beeld van een therapeutisch behandelingsproces bij dezelfde cliënt volgens een bepaalde therapie-methode. Door de gevolgd opzet (dezelfde cliënt, vier methoden en dezelfde zeven fragmenten per methode) is tevens een vergelijking van de verschillende therapeutische disciplines mogelijk. Toegevoegd aan de serie is een vijfde deel 'Overeenkomsten en Verschillen' waarin uit alle fragmenten nog eens kleinere stukken genomen zijn en naast elkaar gemonteerd.

Trefw.: psychotherapie/ psychoanalyse/ client-centered therapie/ gedragstherapie/ systeemtherapie

THE PSYCHIATRIC INTERVIEW

Dr. T.A. Betts en Paul Morby, 1978, 50

Min., film, Engels gesproken.

Verfilming van een oriënterend eerste gesprek tussen een psychiater en een patiënte die aan hoofdpijn lijdt, waarvoor geen organische oorzaak werd gevonden. Het gesprek, dat ongeveer een half uur duurt, wordt in de film onderbroken door commentaar waarin op de gesprekstechniek wordt ingegaan. Deze heeft in eerste instantie als doel, de stroom van informatie welke loskomt, te ordenen en de patiënte op haar gemak te stellen.

Trefw.: psychotherapie

PSYCHICS, SAINTS AND SCIENTISTS

USA, 33 min., film, Engels gesproken.

In een aantal onderzoekscentra in Amerika wordt geëxperimenteerd met bijvoorbeeld het controleren van lichamelijke functies door de kracht van de geest, telepatie met gebruik van alphasgolven, geprogrammeerd dromen en andere in de westelijke wereld weinig

geëxploiteerde menselijke vermogens. De film gaat over deze onderzoeken in de grensgebieden van het menselijk kunnen.

Trefw.: psychotherapie

PSYCHOSEXUAL COUNCELING (serie)

Serie van vier videofilms van dr. T.A. Betts en Paul Morby, van de universiteit van Birmingham. Gemaakt in 1978 en van video overgeschreven op film. Bekroond met de eerste prijs tijdens het IWAPP-festival in Amsterdam, 1980.

1. Introductie

32', film, Engels gesproken.

Inleiding tot deze serie over psycho-sexuele counseling, gegeven door Dr. Betts, gebaseerd op ervaring met opleiding van medische studenten, die zich de techniek van de methodiek eigen willen maken. Medewerkers van de therapeut en studenten spelen de rollen van cliënten. In deze film wordt veel aandacht besteed aan de "pittfalls", waarin een onervaren counselor terecht kan komen.

2. Assesment of sexual problems

30', film, Engels gesproken.

Met gebruikmaking van rollenspel laat de film zien hoe de therapeut in een delicate aangelegenheid als sexuele problematiek deze kan leren inschatten. Niet alleen psychische maar ook lichamelijke aspecten komen hierbij aan de orde.

3. Interviewing a couple

35', film, Engels gesproken.

Tijdens een gesprek met een man en vrouw tezamen, die een onbevredigende sexuele relatie hebben, blijkt dat zij over dit onderwerp vrijwel niet met elkaar kunnen communiceren. De beslissing om hen in behandeling te nemen wordt uitgesteld; eerst krijgen zij een opdracht in de gedragstherapeutische sfeer, om te zien hoe zij hiermee omgaan. De film is bedoeld om een discussie over de techniek van het gesprek "onder zes ogen" op gang te brengen.

4. Treatment of vaginismus

40', film, Engels gesproken.

De film toont eerst, mede aan de hand van informatie over het gebeuren door een paar dat niet tot volledige geslachtsgemeenschap kan komen, wat er gebeurt in het lichaam van een vrouw die aan vaginisme lijdt. Daarna wordt een beeld van de (ook lichamelijke) behandeling gegeven, die langzaam en op een geruststellende, ontspannen manier gebeurt en waarbij de relatie tussen de therapeut en de vrouw uiteraard van overwegend belang is.

Trefw.: psychotherapie/sexuele problematiek

SANDER DE HAAN - 1. CONSTRUCTIONELE GEDRAGSTHERAPIE

Nederland, 1988, 115 minuten, video.

Therapeut: Beate Bakker-De Pree.

Trefw.: gedragstherapie/psychotherapie

SANDER DE HAAN - 2. PSYCHOANALYTISCHE PSYCHOTHERAPIE

Nederland, 1988, 170 minuten, video.

Therapeut: Fred Wissink.

Trefw.: psychotherapie/psychoanalyse

SANDER DE HAAN - 3. INTERACTIONELE THERAPIE

Nederland, 1988, 177 minuten, video.

Therapeut: Jos Dijkhuis.

Trefw.: psychotherapie/interactieprocessen

SANDER DE HAAN - 4. SYSTEEMTHEORETISCHE PSYCHOTHERAPIE

Nederland, 1988, 87 minuten, video.

Therapeuten: Flip Buurmeijer en Jan Tromp.

Trefw.: psychotherapie/ systeemtherapie

SANDER DE HAAN - 5. OVEREENKOMSTEN EN VERSCHILLEN

Nederland, 1988, 262 minuten, video.

Dit deel bevat stukken uit de vier verschillende kennismakingsgesprekken. Het laat de cliënt vier maal zien bij het 'wennen aan de werkwijze' in de verschillende methodische behandelingen tijdens de eerste maand na de start van het therapieproces, en bevat vier maal een fragment uit de eindfase. Op deze wijze is een vergelijking van de vier methoden in de verschillende stadia van therapie mogelijk en kunnen de overeenkomsten en verschillen ervan ter discussie gesteld worden.

Trefw.: psychotherapie/ psychoanalyse/ gedragstherapie/ client-centered therapie/ systeemtherapie

SCHIJNGESTALTEN VAN EEN GROEP

Nederland, 1982, 53 minuten, video.

Deze videofilm is bedoeld om een beeld te geven van de problemen waar aankomende therapeuten mee te maken kunnen krijgen bij groepstherapie. In gespeelde scènes worden specifieke problemen tussen therapeut en cliënten uitgebeeld. Na elke scène vindt een evaluatiegesprek plaats tussen de therapeut en de supervisor die de groepsgesprekken van een afstand gevolgd heeft. De supervisor bespreekt de moeilijkheden die zich voorgedaan hebben tijdens het gesprek en de reacties van de therapeut. De therapeut geeft aan wat als problematisch ervaren werd. De supervisor suggereert mogelijke oplossingen voor de problemen en corrigeert taalgebruik (interventies) en houding van de therapeut. Daarnaast geeft de film een indruk van de fasen die een therapiegroep over het algemeen doorloopt: parallelfase, opnemingsfase, wederkerigheidsfase en eindfase.

Trefw.: psychotherapie/ groepstherapie

SUNSEED

90 min., film, Engels gesproken.

De vooral onder jongeren toenemende behoefte aan een meer bevredigende bestaansbeleving, maakte dat er grote belangstelling ontstond voor de Oosterse filosofieën. "Sunseed" neemt de toeschouwer mee naar de bakermat van deze levensbeschouwingen op. Op reis door India, Nepal, Tibet, Israël) en ook ... de USA, ontmoet hij meesters als: Baba Ram Dass, Swami Muktanada, Sufi Samuel Lewis, Pir Vilayat Khan Yoki Bhajan, Rabbi Schloma Carlebach en Dri Bhagwan, die allen wel een wijs woord zeggen.

Trefw.: psychotherapie/Oosterse filosofieën

THERAPIETECHNIEKEN (7 delen)

Bob van Gijzel, Nederland, 1981, diverse lengtes, video.

Het onderwerp van de eerste 5 delen van de serie "Therapietechnieken" is 'opdrachten' bij directieve gezinstherapie. Het geven van opdrachten is een belangrijk kenmerk van deze therapievorm. Opdrachten om buiten de therapiezittingen iets te doen, iets dat meehelpt om de gehoopte verandering in het gedrag van de cliënt te bewerkstelligen of in de onderlinge relaties. Met verandering wordt natuurlijk verbetering bedoeld. Therapeut: Dr. A. Lange
1. Congruente opdrachten - deel I; 41 minuten

2. Congruente opdrachten - deel II; 27 minuten
3. Congruente opdrachten - deel III; 30 minuten
4. Paradoxe opdrachten; 38 minuten
5. Geritualiseerde opdrachten; 39 minuten

De delen 6 en 7 hebben het thema 'motiveren' tot onderwerp. 'Motiveren' is net als 'opdrachten' een essentieel onderdeel van de behandeling in directieve gezinstherapie. Deze twee delen behandelen verschillende vormen van motivering.

6. Algemene motiveringstechnieken; 46 minuten
7. Specifieke motiveringstechnieken; 36 minuten

"Therapietechnieken" werd gemaakt in opdracht van de vakgroep groepspsychologie van de Universiteit van Amsterdam.

Trefw.: gedragstherapie/ gezinstherapie/ motivatie/ onderzoeksmethoden

THREE APPROACHES TO PSYCHOTHERAPY i (serie), 1964

1. Dr. Carl Rogers, 48 min., film/video, Engels gesproken. (Client centered therapy)
 2. Dr. Frederick Perls, 32', film/video, Engels gesproken. (Gestalt Therapy)
 3. Dr. Albert Ellis, 38', film/video, Engels gesproken. (Rational Emotive Therapy (RET))
- Een jonge gescheiden vrouw, Gloria, bezoekt drie psychiaters, die ieder op verschillende wijze haar problematiek benaderen. De zittingen werden verfilmd. De therapeuten introduceren en evalueren ieder het gesprek dat zij met Gloria voeren, aan het begin en aan het einde van de film waarin zij in het beeld zijn. De patiënte geeft na het gesprek met dr. Ellis haar beleving van de drie wijzen van benadering weer.

Trefw.: psychotherapie

THREE APPROACHES TO PSYCHOTHERAPY II (serie), 1970

USA, 48 min.per deel, film, Engels gesproken.

1. **Dr. Carl Rogers:** Client-centered therapy.

Dr. Carl Rogers aan het werk met Kathy. Zij ervaart deze therapeut als een vader-figuur, voelt zich bij hem op haar gemak en durft zich daarom zonder voorbehoud te uiten, waardoor zij met zichzelf in het reine kan komen.

2. **Dr. Everett Shostrom:** Actualizing therapy.

Everett Shostrom aan het werk met Kathy. Zij beleeft dit contact als een uitdaging en vindt dat zij, denkend, voelend en bezig met lichaams oefeningen volgens de technieken van de bio-energetica, hard aan zichzelf werkt.

3. **Dr. Arnold Lazarus:** Multimodel Behavior therapy.

Arnold Lazarus aan het werk met Kathy. Zij heeft niet zozeer het gevoel dat zij een band legt met deze therapeut, maar meer dat zij onder zijn leiding "werkt". Zij kwalificeert zijn benadering als een "doing approach to therapy".

Trefw.: psychotherapie

WAT IS PSYCHODRAMA?

Peter Vermeulen, Ned., 1981, 45', video.

De bedoeling van dit videoprogramma is om leken enige helderheid te verschaffen in deze op het eerste gezicht vreemd aandoende combinatie van theater en psychotherapie. In het programma wordt onder meer aandacht besteed aan: methodische vormgeving van de psychodramasessie, principes en uitgangspunten, enkele technieken en de rol en taken van de therapeut/regisseur. Gemaakt in opdracht van de vakgroep Klinische Psychologie van de Rijksuniversiteit van Leiden.

Trefw.: psychotherapie/psychodrama

WERKEN MET GOLDSTEIN

Frans Kassenaar en Aldert Walrecht, Nederland, 1995, 4x60 minuten, video.

Serie videoprogramma's met begeleidingsmateriaal, ontwikkeld door de Stichting 'Werken met Goldstein' uit Eindhoven. De Goldstein-therapie is een therapeutisch hulpmiddel, gebaseerd op gestructureerd leren en gericht op het vergroten van sociale vaardigheden. In deze serie ligt de nadruk op het aanleren van interpersoonlijke vaardigheden. Deze vaardigheden worden aangeleerd via: modeling, sociale bekrachtiging, gedragsoefening en transfertraining.

De videobanden zijn uitermate geschikt voor modeling: het aanbieden van voorbeeldgedrag in herkenbare situaties. In zijn algemeenheid worden de banden gebruikt als modeling-instrument in kortdurende vaardigheidstherapieën voor mindergeschoolde cliënten in de geestelijke gezondheidszorg. In herkenbare, nagespeelde praktijksituaties wordt, aan de hand van speciale leerpunten, getoond hoe te handelen en hoe niet.

De videofilms zijn als volgt opgebouwd: 1. Inleiding vaardigheid ('skill'); 2. Voorbeeld niet-effectief gedrag; 3. Uiteenzetting van de skill in leerpunten; 4. De skill, getoond volgens de leerpunten; 5. De skill, getoond in stilstaande fragmenten, met de leerpunten erbij. Aan de hand van de getoonde beelden en speciale leerpunten wordt in groepsverband geoefend (rollenspel). Verder dienen 'huiswerkboekjes' ter ondersteuning van de opdrachten die cliënten uit de groep meenemen (transfer-training).

Band 1: Een praatje maken/Luisteren.

Band 2: Iets bespreken/Opkomen voor je mening.

Band 3: Kritiek geven/Reageren op waardering/Uiten van waardering.

Band 4: Reageren op kwaadheid/Uiten van kwaadheid.

Trefw.: sociale vaardigheden/ training/ gedragstherapi